

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/94/2023
Identifikačné číslo spisu:	8322203516
Dátum vydania rozhodnutia:	15.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8322203516.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. A., narodenej X. . N. XXXX, K. N. E., X. č. X/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Jankou Vasiľovou, Humenné, Kudlovská 1, proti žalovanému W. M., narodenému X. H. XXXX, K. N. E., X. č. X/XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Lodovou Amrichovou, Humenné, Námestie slobody 25, o vydanie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 13C/59/2022, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/9/2023 z 23. februára 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) sp. zn. 17Co/9/2023 z 23. februára 2023, potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 13C/59/2022-92 z 15. decembra 2022 vo výrokoch, ktorým bola uložená žalovanému povinnosť strpieť výkon práva prechodu žalobkyne a jej blízkych osôb pešo, ako aj prejazd nemotorovými vozidlami žalobkyne a jej blízkych osôb cez pozemky CKN parcelného č. 1148/35 o výmere 547 m², druh pozemku: ostatná plocha, a parcelného č. 1148/44 o výmere 251 m², druh pozemku: ostatná plocha, zapísaných na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX vedenom Okresným úradom Humenné, katastrálnym odborom pre okres Humenné, obec Kamenica nad Cirochou, k. ú. K. N. E., k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobkyne na pozemkoch CKN parcelného č. 1147/8 o výmere 273 m², druh pozemku: záhrada, zapísanej na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Humenné, k. ú. K. N. E., a parcelného č. 1147/9 o výmere 287 m², druh pozemku: záhrada, zapísaným na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Humenné, k. ú. K. N. E., a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej; a povinnosť uložená žalovanému odstrániť oplotenie v dĺžke 6 m z pozemku CKN parcelného č. 1148/44 o výmere 251 m², druh pozemku: ostatná plocha zapísaného na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Humenné, katastrálnym odborom pre okres Humenné, obec Kamenica nad Cirochou, k. ú. K. N. E., a to v lehote do 3 dní odo dňa vykonateľnosti tohto uznesenia. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie po zhodnotení skutkových okolností rozhodných pre posúdenie dôvodnosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia skonštatoval, že navrhovaným nariadením neodkladného opatrenia žalobkyňa sledovala legitímny cieľ, ktorým je umožnenie vykonávať jej vlastnícke práva k pozemkom CKN parcelných č. 1147/8 a č. 1147/9 za účelom pestovania poľnohospodárskych plodín a chovu zvierat, ktoré nie je možné realizovať bez reálnej možnosti prístupu k nim. Z tohto dôvodu oprávnenie žalobkyne prechádzať cez pozemky CKN parcelných č. 1148/35 a č. 1148/44 len pešo a nemotorovými vozidlami k nehnuteľnostiam v jej vlastníctve je poskytnutím súdnej ochrany porušeného vlastníckeho práva žalobkyne vyplývajúceho z ustanovení § 123 a § 124 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) a predstavuje minimalizáciu zásahu do vlastníckeho práva žalovaného. Nariadením neodkladného opatrenia žalovaný bude dočasne obmedzený vo svojich vlastníckych oprávneniach spojených s činnosťami súvisiacimi s prechodom osôb a prejazdom nemotorových dopravných prostriedkov a to za účelom užívania nehnuteľností vo vlastníctve, v dôsledku čoho však nedôjde k zmene dispozície žalovaného nakladať s predmetom svojho vlastníctva, ktorý aj v súčasnosti užíva v nezmenenom rozsahu. Obmedzenie rozsahu výkonu vlastníckeho práva žalovaného nemožno považovať za neprimerané. Vydané neodkladné opatrenie len dočasne upravuje pomery strán - do skončenia konania vo veci samej (resp. do vybudovania miestnej komunikácie na ulici Gaštanovej v Kamenici nad Cirochou, ktorá má slúžiť ako prístupová cesta ku všetkým pozemkom (záhradám) nachádzajúcim sa v danej lokalite obce), a tiež sa ním má zamedziť nebezpečenstvo zväčšenia rozsahu škody, ktorá žalobkyni hrozí. Zároveň neodkladné opatrenie v danej veci má preventívny a zabezpečovací charakter, pričom jeho nariadením nedošlo k prejudikovaniu rozhodnutia súdu vo veci samej. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 324 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 124, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka.

3. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnym a vecným odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia a k odvolacím námietkam uviedol, že osvedčenie danosti práva žalobkyne, ktorá nepochybne preukázala, čo žalovaný ani nenamietal, že postavením oplotenia zo strany žalovaného došlo k znemožneniu prístupu žalobkyne k jej pozemkom, ktoré nerušene užívala od roku 2004 až do času, pokiaľ prístupovú cestu neodkúpil žalovaný. Žalovaný poukázal na to, že v zmysle § 151 ods. 3 Občianskeho zákonníka je zriadenie vecného bremena možné iba pokiaľ sa má jednať o prístup k stavbe s tým, že žalobkyňa túto podmienku nespĺňa, keďže na svojich pozemkoch nemá stavby. Žalobkyňa v tejto súvislosti poukázala na to, že na pozemku má stavby, ktoré nevyžadovali stavebné povolenie ani ohlásenie, ktoré sú spojené so zemou pevným základom, teda sú právne stavbami, o čom súdu predložila fotodokumentáciu. Jedine k hospodárskemu objektu nebolo vydané stavebné povolenie, o ktoré dodatočné vydanie požiadala a konanie nebolo doposiaľ ukončené. Žalovaný namietal, že skleníky a prístrešok pre hydinu nespĺňajú definíčné znaky „stavby“ z právneho hľadiska. Konkrétne však túto námietku nešpecifikoval, teda neuviedol z akého dôvodu sa nejedná o stavby z právneho hľadiska. Žalobkyňa sa zároveň ani nevyjadrila k tomu, že by skleníky považovala za stavby. Navyše v tomto konaní o nariadenie neodkladného opatrenia sa nerieši otázka zriadenia vecného bremena, ale umožnenie prístupu (prechodu) žalobkyne a jej blízkych osôb k jej pozemkom. Žalovaný taktiež namietal, že nariadením neodkladného opatrenia žalobkyňa sleduje iba úsporu vzdialenosti, pričom k jej pozemkom je možný aj iný prístup. K tejto námietke odvolací súd poukázal na to, že k otázke prípadného vybudovania iného prístupu sa jednoznačne vyjadrilo Obvodné oddelenie Policajného zboru Humenné, ako k nevyhovujúcemu prístupu z hľadiska dopravných pomerov a bezpečnosti. Žalovaný taktiež namietal, že potreba odtiahnutia príviesného vozíka je neproporcionálna a neprimeraná vo vzťahu k nariadenému neodkladnému opatreniu. Odvolací súd k tomuto tvrdeniu uviedol, že tento argument bol iba jedným z množstva ďalších, pričom podstatou neodkladného opatrenia je umožnenie takého prístupu, aký existoval do času pokiaľ žalovaný nekúpil, podľa žalobkyne účelovo (z dôvodu zabránenia prístupu žalobkyne), prístupovú cestu. Skúmanie všetkých týchto skutočností však bude podstatné pri posudzovaní veci samej.

4. Odvolací súd teda skonštatoval, že pre účely nariadenia neodkladného opatrenia žalobkyňa dostatočne osvedčila, že je vlastníčkou pozemkov, ku ktorým jej žalovaný znemožnil výstavbou oplotenia prístup,

preto je potrebné bezodkladne upraviť pomery strán sporu, a to aj s poukazom na skutočnosť, že znemožnením prístupu na pozemky žalobkyne, jej môže vzniknúť škoda, keďže svoje pozemky nemôže obhospodarováť, nemôže disponovať s kosačkou a príviesnym vozíkom na nich uskladnených. Tento záver súdu prvej inštancie považoval odvolací súd za nesporný s tým, že všetky ďalšie vecné námietky budú riešené v rámci konania vo veci samej, preto napadnuté uznesenie vo vyhovujúcich výrokoch potvrdil ako vecne správne v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami uplatnenými v odvolaní. Argumentoval tým, že hodnoverné osvedčenie nároku na vydanie neodkladného opatrenia musí viesť k záveru, že miera pravdepodobnosti úspešnosti strany v konaní o zriadenie vecného bremena za náhradu je vyššia než pravdepodobnosť jej zamietnutia, nakoľko zjavne nedôvodnému alebo neexistujúcemu nároku nie je možné poskytnúť ochranu prostredníctvom neodkladného opatrenia. Poukázal na skutkové okolnosti týkajúce sa veci samej s tým, že tvrdil, že nie je možné obmedziť vlastníka pozemku zriadením vecného bremena pokiaľ je k nehnuteľnosti možný iný prístup, aj keď by nezriadenie vecného bremena vyžadovalo prípadné stavebné úpravy alebo iné náklady na dožadujúcej sa strane. Posúdenie predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia odvolacím súdom považoval za popretie jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (prijatého oznámením FMZV ČSFR pod č. 209/1992, ďalej len „Dohovor“). Zdôraznil, že z práva na spravodlivý proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie, čo však v napadnutom uznesení odvolacieho súdu absentuje. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

6. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že k namietanej zmatečnosti napadnutým rozhodnutím nedošlo. Odvolací súd v bodoch 10. a 11. odôvodnenia sa vyjadril ku všetkým podstatným a pre posúdenie veci k relevantným odvolacím námietkam, najmä k danosti práva, k neoprávneným stavbám na pozemkoch žalobkyne, ako aj k nemožnosti iného vstupu na jej pozemky. K namietaným skutkovým okolnostiam danej veci poukázala na to, že užívanie jej nehnuteľností nie je možné realizovať podľa predstáv žalovaného bez reálneho a bezpečného prístupu k nehnuteľnostiam v jej vlastníctve. Prehlásila, že nebolo jej zámerom nariadiť neodkladné opatrenie z dôvodu úspory vzdialenosti, lebo v čase jeho nariadenia a ani po rozhodnutí súdu, chodník pre peších nie je doposiaľ vybudovaný. Len samotný zámer obce vybudovať chodník pre peších v riešenom úseku cesty I/74 za daných okolností nie je možné považovať za podstatné tvrdenie žalovaného, s ktorým by sa mal odvolací súd vysporiadať. V závere podotkla, že pre účely nariadenia neodkladného opatrenia dostatočne, fotografiami oplotenia, ako aj čestným vyhlásením Ing. V. M. osvedčila, že je vlastníčkou pozemkov, ku ktorým jej žalovaný znemožnil prístup výstavbou nepovoleného oplotenia, preto bolo potrebné bezodkladne upraviť pomery strán sporu, s poukazom aj na možnosť vzniku škody. Navrhla dovolanie odmietnuť. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Žalovaný repliku k vyjadreniu žalobkyne k dovolaniu nepredložil.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP je uvedené v nasledujúcich bodoch:

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo

domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

11. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Základným a spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (R 19/2017). Ak táto podmienka nie je splnená, dovolací súd už neposudzuje prípustnosť dovolania z hľadiska existencie dovolateľom namietanej vady zmätočnosti.

14. Dovolací súd sa preto v prvom rade zaoberal tým, či rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa atribút rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí a dospel k záveru, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu takýto atribút nespĺňa. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak sa v dôsledku neho konanie o veci vymedzenej návrhom právoplatne skončilo a nebude nasledované konaním vo veci samej. Takéto rozhodnutie nevykazuje charakter dočasnosti a predbežnosti poskytovanej meritórnej ochrany vyžadujúcej ďalšie konanie o nároku, v ktorom sa vec vyrieši s konečnou platnosťou. Samotné neodkladné opatrenie tak konzumuje vec samu (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1111 s.). Taká situácia môže nastať predovšetkým v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že predmetom konania bol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania vo veci samej. Napadnutým uznesením o nariadení neodkladného opatrenia súd zároveň v súlade s § 336 ods. 1 CSP uložil žalobkyni povinnosť podať žalobu o zriadenie práva vecného bremena za náhradu proti žalovanému spočívajúceho v práve prechodu žalobkyne a jej blízkych osôb cez pozemky ČKN parcelného č. 1148/35 o výmere 547 m², druh pozemku: ostatná plocha, a parcelného č. 1148/44 o výmere 251 m², druh pozemku: ostatná plocha, zapísaných na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Humenné, katastrálnym odborom pre okres Humenné, obec Kamenica nad Cirochou, k. ú. K. N. E., k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobkyne na pozemkoch ČKN parcelného č. 1147/8 o výmere 273 m², druh pozemku: záhrada, zapísanom na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Humenné, k. ú. K. N. E., a parcelného č. 1147/9 o výmere 287 m², druh pozemku: záhrada, zapísaných na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Humenné, k. ú.

K. N. E., a to v lehote do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia. Rozhodnutie v danej veci teda nekonzumovalo vec samu, má len dočasný charakter, je závislé na vyriešení stretu záujmov medzi sporovými stranami v konaniach, ktorých predmetom je nehnuteľnosť, ktorej sa nariadené neodkladné opatrenie týka.

16. Neodkladné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením neodkladného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa s ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov, ktoré s konečnou platnosťou bude riešiť meritórne rozhodnutie (I. ÚS 286/2019).

17. V preskúmvanej veci sa nejedná ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nakoľko súd prvej inštancie neodkladné opatrenie nariadil, t. j. vecne prejednal, vec teda nebola skončená z procesných dôvodov bez meritórneho prejednávania (napr. pre existenciu prekážky vecného prejednávania odôvodňujúcu zastavenie konania alebo odmietnutie podania).

18. Dovolanie nie je podľa § 420 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého bola podaná nadväzujúca žaloba (R 21/2018).

19. Vzhľadom k tomu, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP nie je daná. Vylúčením prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, právna úprava vyplývajúca z § 420 CSP zohľadňuje, že v prípade takéhoto rozhodnutia sa jedná iba (len) o dočasné procesné rozhodnutie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na ochranu poskytovanú až rozhodnutím vo veci samej.

20. Na základe uvedeného odvolací súd dovolanie žalovaného ako procesne neprípustné odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP.

21. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.